دوو کولتوور لە(ڕۆمانی گرەوەی بەختی هەڵاڵە) دا ... یاسین برایم

جیهانی ڕۆمان ، جیهانێکی ئاڵۆز و فرە و تەژی کێشە و ڕووداوی سەیر و نەخوازراو و جوان و ناشیرینە. کەسایەتییەکانیش ، لە دونیای ململانێ و دەسەڵات و حەز و شارستانییەت و مودێرنەدا ئەسپی خۆیان تاودەدەن . لە تونێڵی دونیابینین و خەون و حەزەکانی خۆیان دەگەڕێن ومانا و بەهایەکی تر بە ژیان و ململانێیەکان و ئایدیاییەکانیان دەدەن. هەر ئەوانیش ، بە ڕەنگ و کار و کردە جۆراوجۆرەکانیان ئاشنامان دەکەن بە ژیان و دونیایەکی تری دەمامکدار لە مرۆڤەکانی ڕۆژگار. ڕۆمانی (گرەوی بەختی هەڵاڵە)(1)ی عەتا نەهایی، ڕۆمانێك پڕ لە تونێلی تاریك و تەسك و درێژ و کێشە و ئازار و خەم و چەوسانەوە ، لە هەمانکاتیش ، ئاشنامان دەکات بە چەندین ڕێگا و ڕووداوی پڕ قوربانی و ئازادی و دڵسۆزی و خۆشەویستی و شکست و هەستانەوە و متمانە بەخۆبوون و سەرکەوتن .
نەخاسمە بۆ (هەڵاڵە) کەسایەتییەکی دیار و ئازا و بەرچاوی نێو ڕۆمانەکە و لە مەیدانی عەشق و ئازادیدا ، بە دونیا بینینێکی جوان نەمامی خۆشەویستی و ژیاندۆستی دەچێنێت. بوێری و چالاکی و متمانە بەخۆبونی ئافرەتی کوردمان بۆ دەخاتەروو . لە پێناو ئازادی و ڕزگاربوونی نەتەوەکەی ، شانبەشانی پیاو چەکی خەبات دەکاتە شان و بەرگری لە چەوساوەکان و ئازادیخوازانی وڵات دەکات. ئەو خۆڕاگری و چاونەترسەی وای لێدەکات بەرامبەر بە ڕووداوە و کێشە و خەمەکانی ژیان بکەوێتە سەر پێ خۆی . بۆکۆمەڵگاش ئەوە بسەلمێنێت، کە ژنیش بەهاو قورسایی خۆی هەیە و ماف و ئازادییەکانی ئەو دەبێت ڕێزی لێ بگیرێت و پارێزراو بێت. هەڵاڵە تەوقی ژێردەستی و چەوسانەوە دەشکێنێت و تەوار ئاسا دەژێت و نمونەی مۆرخاسی ژنانمان بۆدەردەخات. تا ئەو ڕێژەی لە نێو کولتوور و دەسەڵاتی نێرسالاریدا ، دەبێتە قوربانی بیروراو ئازادییە تاکەکەسیەکانی خۆی . بۆیە بۆ نووسینێکی بچووك ئەوەندە ساناهی نییە ، هەموو کووچە و کۆڵانەکانی ئەم ڕۆمانە بپشکنین . بۆیە دەروازەیەکی بچووك دەکەینەوە و ئاوڕێکی خێرا لە هەڵاڵە و ژیان و خەبات و تێڕوانینی خێزان و کۆمەڵگا بۆ ئازادییەکانی ئەو دەدەینەوە ، تا ئەو ڕێژەی دەبێتە قوربانی حەز و خەون و ئازادییەکانی .

بە پیاوکردنی هەڵاڵە

لە دوای باڵاکردنی هەڵاڵە و نزیکبوونەوەی لە باوکی و ئەنجامدانی سیفەتی کوڕانەی و بەردەوام دانیشتن لە دیوەخانی باوك و پۆشینی جلوبەرگی کوڕانە و دەستخشاندن لە چەك و کەلوپەلەکان ، خۆشی دەخستە دڵیی . ڕۆژ بە ڕۆژ هۆگری ئەم کارەی دەبوو و خۆی دەردەخست. میوانشیان هاتبایە ماڵیان دیوەخانی چۆڵا نەدەکرد. بە شانازییەوە ، دەیگوت ” خۆ من کچ نیم ، من کوڕم” * ل48. باوکیشی بە پەیڤەکانی کچەکەی دڵخۆش دەبوو ، زیاتر ئەو کوڕبوونەی لە دەروونی کچەکەی مەزنتر دەکرد. کەچی دایکی هەمیشە ترسی بۆ منداڵەکانی دروستدەکرد و بە (عوسە بۆر) دەیترساندن. ڕۆژێك هەڵاڵە لە گەڵ باوکی دایە و بەردەوام دەترسێ و دانی پێدادەنێت ، کە کەسێك بە دوایەتی . بەڵام باوکی دڵنیا دەکاتەوە کە سێبەرە . دەیویست ئەو ترسەی لە دەروونی دوور بخاتەوە . بە زەردەخەنە دەیگوت” کوڕی ئازا چۆن دەبێ لە سێبەری باوکی خۆی بترسێت ” ل54 . هەڵبژاردنی وشەی کوڕ بۆ کچەکەی و بە ئازا ناوهێنانی تەکانێکی تری دەدایێ بە متمانە بەخۆبوون. هەڵاڵە لە نێوان دیالۆگی دایك و باوکیدا (ترسان) و (نەترسان) دەیویست بەلای باوکیدا بکەوێت ، تا بۆی بسەلمێنێت ئەو کوڕی باوکی خۆیەتی.

سەعادەت گوتی ” کچ دەبێ لە سێبەری خۆشی بترسێ . ئەگەر نەترسێ تووشی هەزار بەڵا و نەهامەتی دەبێت”.
حەمە رەشید ئاغا گوتی ” من کچێکم ناوێ کە لە سێبەری خۆشی بترسێت . من کوڕێکم دەوێ کە لە هیچ نەترسێ .”
هەڵاڵە گوتی :” من لە هیچ ناترسم ” ل 52
دایکی بە پێچەوانەی باوکی باوەڕی وابوو ، هەمیشە دەبێ کیژ ترسی هەبێت . لە هزری باوکیشیدا ، کچ دەبێت وەك کوڕ بێت. بۆیە بە کوڕکردنی کچەکەی بۆ ئەوە بوو نیشانی دەوروبەری بدا کە کچەکەی لە باوکی دەچێت ، وەك ئەو خۆڕاگرو چاونەترس و پیاوانەیە ، یان کچەکەی ئەو زۆر لە کوڕی خەڵکی تر پیاوانەترە. بەتایبەتی لە هاندانی کچەکەی لە سەر ئەم هەڵوێست وهەڵس و کەوتە کوڕانەیی دەیکرد. دەبینین لەو کاتەی لە گەڵ کوڕێك دەبێتە شەڕیان یاخود فاکتەری لێدانی زللەی لە کوڕەکەی ، ڕازی نەبوونی بە بڕیاری کوڕەکە کە داوای ماچی لێکردووە . ویستویەتی پێی بڵێ خۆشمدەوێی!
هەڵاڵە بەم قسەیە شەرم دایدەگرێ و بە تووڕەیی بە زللەیەکی بەهێز بەرسفی دەداتەوە ، چونکە قسەی باوکی لە گوێی دەزەنگرایەوە “من کچم ناوێ . کچێك کە کوڕان تەمای تێ بکەن و دەستی بۆ ببەن . من

کوڕم دەوێ ..”ل56
بەمەش ناوەستێ وخشتێکی بە دەستە و دەیەوێت لێی بدات. لە سەر ئەم کارە نەخوازراوە ، باوکی دەستخۆشی لێ دەکات و بە شێر لە قەڵەمی دەدات.
گوتی : ” ئافەرم کوڕی خۆم. کوڕی من شێرە مەردە”
سەعادەت گوتی ” ئەوە کوڕ نییە ، کچە تێدەگەی ، کچە ” ل56
دایکی لە قسەی مێردەکەی ناڕازییە و لەوە دەترسێ ئەم سەرەڕۆیی و لووتبەرزییە ئاکامێکی خراپی هەبێت و بەڵایەکی بەسەر بهێنن و بە کوردییەکەی (ئەتکی بکەن!)، بەڵام باوکی بە کارێکی ناوازەی سەیر دەکرد . ئەم لێدانەی وەکو زەنگێك بۆ کوڕانی هەژمار دەکرد و تا سەرجەم کوڕەکان ترسیان هەبێت لە نزیك بوونەوە . بۆیە حەمە رەشید ئاغا دەڵێت ” کوڕی من کارێکی کردووە لە ئیمڕۆوە تا سەد ساڵی تریش کەس لەم شارە وگەڕەکە ناوێرێ بەلایدا بکێکی و ، بە خراپ سەیری بکات…”ل56
هەڵاڵەش ، بەردەوام هزری ئەوەی هەیە، جیاواز بێت لە ئەوانی تر. ئەم کارەش بە کردەوە دەکات . کاتێ جل و بەرگی پیاوانە دەپۆشێت. جارێکیان لە دیوەخان ، پیاوێکی هاوتەمەنی باوکی پێی دەڵێت: ناوت چییە؟باوکی لە جیاتی ئەو وەڵامی دەداتەوە (هەڵمەت) . ناو هێنان و گۆڕینی ناوی هەڵاڵە بۆهەڵمەت ، نیشانەیەکی دیکەی باوکی بووی لە بە نێرینەکردنی کچەکەی! ئەمەش دایکی تووڕەدەکات .” هەڵمەت؟! خۆ ناوی هەڵمەت ناوی کوڕە”. گوتی ” ژنێکی جیرانمان تازە کوڕی بووە و ناوی ناوە هەڵمەت” باوکی گوتی ” هەڵە گیانی منیش کوڕە . سەیرکە چ کوڕێکی ئازاشە!” ل49
هەموو قسەو ڕەفتار و کردەوەکانی باوکی ، هەڵاڵەی گەورەتر وئازاتری دەکرد . دایکیش دونیایەك خەم و ترس و گومانی لە لا دروستدەکرد. باوکی لە دیدە و چاو وئاغابوون و گەورەبوونی کارەکەی خۆی سەیری کچەکەی دەکرد، دایکی هەڵاڵەش لە چاوی ژنبوون ودایکایەتی و کۆمەڵگا و دابونەریت و قسەی خەڵك سەیری دەکرد. سەعادەت هەمیشە بە چاوی گومان خوێندنەوەی بۆ کچەکە و هاوسەرەکەی دەکرد. دایکێك دەیزانی لە دونیا چ باسە. بۆیە بێدەنگ نابوو لە کردەوە و کاری نەخوازراو. قسەیەك ئازاری دەروونی ئەوی دەدا، وەختێك لە دەمی دەبیسترا و لە ناخیدا هەڵدەگیرا.” دایکی هەمیشە دەترسا . لە شتێك دەترسا کە پێی دەگوت حەیا و نامووس . شتێك کە لە لەشی ژندا بوو ، لە چاویدا ، لە دەم و زمانیدا ، لە ژێر جلەکانییەوە بوو …”ل 69.

دایکێك هەمیشە لە ترس

سەعادەت خان دایکێکی دڵسۆز و بەخشندە، بە دوای هێلانەیەکی ئارام وبێترس دەگەڕێت بۆ منداڵەکانی . خۆشەویستی دەکاتە هەوێنی ژیان و تا خێزانەکەی ئاسوودە بژێت. لێ ژیان ئاسوودەییەکانی دەشێوێنێ و ئاوارە و دەربەدەری لە پێناوی خەون و هیوای هاوسەرەکەی. باجێکی گەورەی ژیان دەدات ، بەڵام گوێڕایەڵی هاوسەر و پەرۆشی و دڵسۆزی بۆ خێزان و منداڵەکانی ، نمونەیی دایکێکی نمونەیمان بۆ دێنێتە بەرهەم . داب و نەریت و کۆمەڵگا و چاوی مرۆڤەکانی وڵات و خەراپی و ناسەقامگیری سیاسی وحوکمڕانی، ترس و نائومێدی و بێهیوای زۆری بەم دایکە دەبەخشێ ، کە باجی گەورەی هاوسەرەکەی دەدات . خەمی ژیان و خێزان و نیشتیمانی لێ ببووە ئازار و ژان . خەمی هەڵاڵەش سەرباری خەمەکانیتر. ئەو پێچەوانەی هاوسەرەکەی نیگەران دەبوو لە سەرەڕۆیی و هەڵسوکەوت و ئاکاری کوڕانەی کچەکەی. کە باوکی هاندەر و پشتیوانی بوو . ترسی هەمیشەی لە (چاو) و(زار)ی خەڵك ، ئەم ترسەش لە گەڵ باڵابوونی هەڵاڵە زیاتردەبوو ، ببوو کابووسێکی نەفرەتی.

سەعادەت دەیگوت " کچ دەبێ لە سێبەری خۆشی بترسێ ، ئەگەر نەترسێ تووشی هەزار بەڵاو نەهامەتی دەبێت "ل52

ئەوکاتەی لەگەڵ ئەو کوڕەی تووشی ئەم شەڕە هات ، دایکی بە هەرەشەوە پەنجەی لە کچەکەی دەهەژاند ، ئاگاداری کردەوە ، کە یاریکردنی لە گەڵ کوڕان قەدەغەیە ." لەمەودوا حەقت نییە لە گەڵ کوڕان یاری بکەیت ، تەنانەت حەقت نییە بە تەنیا لە ماڵ برۆیتە دەر". ئەوسا گریا بە گریانەوە گۆتی " ئەگەر بەڵایەکی بەسەر بێنن ، ئەتکی بکەن من قوڕی کوێ بەسەری خۆمدا بکەم؟" ل56

دایکی هەمیشە لە شتێك دەترسا ، لە شتێك دەترسا کە پێی دەگوت حەیا و نامووس ...ل69

لە سەردەمی شاخیشدا ، ئەو کات هەڵاڵە لە رادیۆی شۆڕش دەستبەکار بوو ، ڕۆژانە هاتوو چۆی ئەو لوتکە شاخەی دەکرد ، کە بارەگای پێشمەرگە و ئێزگە بوو . بە یەکجاری دەستی لە کچەکەی شووشت. وەك باڵندەیەك لە قەفەز بەڕەڵا بێت ، گەڕانەوە و گرتنەوەی زەحمەت بێت. هەڵاڵەش ئەوەندەی تر مامەڵەی پیاوانەی دەکرد ، وەکو پێشمەرگەیەك و ڕاگەیاندنکارێك ئەسپی خۆی تاو دەدا و ببووە کەسێکی ناسراو و چالاك و دڵسۆز. بەڵام دایکی لەو تێکەڵییە لە گەڵ پیاودا ئاگاداری دەکردەوە ، کە ئەو ئاسکێکە دەبێ چاوەڕوانی دڕندەیەك بکات." بڕوا بەو قسانە مەکە کچم . فریوی رواڵەتی بنیادەمەکان مەخۆ . تۆ هێشتا منداڵ و بێ ئەزموونی ، تۆ نازانی چۆن کەروێشکێکی نەرمونیانی بێئازار لە پڕ دەبێتە ژیشکێکی دڕکاوی. چۆن مەڕێکی بەستەزمان دەبێتە گورگێکی هار و دڕندە. چۆن گیانە بە ڕواڵەت

پەپوولەیەکان دەبنە زەردەواڵەی گەزك ، دەبنە دووپشك ، دەبنە مار ، ماری حەوت سەر ، هەژدیها…." ل58

کاتێ لە رادیۆ (هەڵاڵە و برایمۆك) وەك دوو ڕاگەیاندنکار دەناسرێن و هەردووکیان دەبنە دوو عاشقی ئازا و ئازاد و دڵخۆش. گۆرینەوەی دڵەکانیان لە کانی عاشقانی نزیك بارەگای رادیۆ و چاندنی تۆی ئەم عەشقە لە دڵی یەك و بەستنی چەندین ژوانی جوان. ژیانیان جوانتر دەکرد. تا ئەو ڕۆژەی لە لایەن کۆمەڵە کەسێکەوە لەم کانییە لە باوەشی یەکتربینران. ئاشکرابوونی ئەم عەشقە و دەهۆڵ لێدان و زوڕنا ژەنین بۆ ئەم رووداوە و گەورەکردن و هەڵبەستنی بوختان و چیرۆکی سەیر و ئابڕووبەر لە نێوئاوایی و دەڤەرەکە بووە بنێشتە خۆشە. ئەم هەڵەیەی هەڵاڵەی لە لوتکەوە هێنا خوار و تووشی ئابڕووچوون بوو. ماڵ و بنەماڵەکەی ، باجی ئەو ئابڕووچوونەیان دا . ئیدی هەڵاڵە لە ماڵەوە بووە ژنێکی ڕەشپۆش و دڵ پڕ خەم. بەتایبەتی لەو کاتەی باوکی دونیای دەکاتەوە کە نایدات بەو کوڕەی خۆشی دەوێت، چونکە (ئەقڵی ناگرێت). زۆر بەسەر ئەم رووداوە تێنەپەری و شەهیدبوونی برایمۆکیش ئەوەندەی تر، دڵ و هیوا و خەون و ژیانی ئەو کچەی ڕەشکرد. باوکی هەڵاڵە بە مەبەستی پاراستنی منداڵەکانی و هەڵاڵەی بە بەختی ڕەشەوە لە گەڵ فەتاحی برای رەوانەی دەرەوەی وڵاتی کرد ، تا هەر هیچ نەبێت لەوێ لەم بەڵا و ماڵوێرانی وڵاتی گرتێتەوە بە دوور بێت. ئەم دایکە بە دوورکەوتنەوەی کچەکەی ، خەم و ئازاری زیاتر بەرێکی گرت. ئەو هەر زوو پێشبینی روودانی ئەم جۆرە کارەی لە کچەکەی دەکرد. ئیدی ئەمجارە بە تەواوی وون بوو، تەنها لە رێگەی تەلەفۆنەوە لە گەڵ یەکتری قسەیان کردبوایە . بەڵام هەر زوو لە لایەن مامۆژنی هەڵاڵە چوونی هەڵاڵە بۆ بار و گازینۆ و شوێنە گشتییەکان بەدایکی ڕاگەیاندرا ، ئیدی ئەم دایکە هەموو ژیانی بووە ترس ، ترس لەوەی جاریکی تر کچەکەی هەرایەکی تر بنێتەوە ، یاخود تووشی کارەساتێکی جەرگبر و ئابڕووبەری گەورەتر بێتەوە.

پیاوێك لە دەمامکی شەرەفدا (شانازیکردن و پشیمانبوونەوە)

پیاوێك لە بەرگی ئاغادا ، لە هەمان بەرگیش هەڵسوکەوتی دەکرد و کردار و بڕیار ڕۆژانەی دەدا، هەمووش پابەندی دەبوون ، یان ناچاربوون لە فەرمانەکانی دەرنەچن. ئەگەر زیانیش هەبێت. لە شاخیشدا ، وەك لێپرسراوێك فەرمان بەدەست بوو ، ئاخاوتنەکانی بەهاو قورسایی خۆی هەبوو ئەو لە سەرەتا گرنگی بە هەڵاڵە دەدا ، دەیویست لە هەڵسوکەوتی پیاوانەی لە ئەو بچێت و رێگا و

ئایدۆلۆژیای ئەو بگرێت. کەچی هەمیشە ناکۆك و دژ بوو لە گەڵ بیروبۆچوون و گفتوگۆیەکانی کوڕەکەی کە سەر بە پارتێکی تربوو ، رقئەستوور و توندبوو لە گەڵی. تە نانەت ڕەوشت و بەهای کۆمەڵایەتی لە حزبەکەی کوڕەکەی بۆ خاڵی سفر دەگەراندەوە، خۆی بە دڵسۆز و نیشتیمانپەروەرتر دەزانی . لە رووی خۆشەویستی و سۆزداریش دەیویست نمونەیەکی باش بۆ خۆی نیشان بدات . کەچی لە ئاوارەیی و پەرتەوازەبوونی خێزانەکەی ، ئەو ژن دەهێنێت بە سەر خێزانە دڵسۆزەکەی. هەر ئەم مرۆڤە بە ناو گەورەیە ، دڵسۆز نابێ بۆ کچەکەی و دەبێتە ڕێگر کە شوو بە پێشمەرگەیەك بکات بە ویست و ئارەزووی خۆی. واتە عەشق بۆ تەمەنی گەورەی خۆی بە ڕەوا دەبینێ و بۆ کچەنازدارەکەی بە ناڕەوا دادەنا. کە رەواو یاسایی و ئاسایی بوو ، چرای دوو عاشقی خامۆش کرد.

هەر ئەو باوکە بوو کچەکەی فێری ئەوە دەکرد ئازاد بێت و نەترسێت ، دواتر هەر خۆی ناهێڵێ کچەکەی چێژی ئازادی ببینێ و دەیترسێنێت. ترسێك لەوەی عەشقی پیاوێك بێت . هەمان ئەو ترسە و گومانەی لە لا دروست ببوو کە هاوسەرەکەی لە سەرەتا لێی هەبوو ، ترس لە شەرەف و ئابڕوو چوون ، بۆیە راستەوخۆ بە سەعادەت خانی دەگووت ” کچ هەر عەیب و ئیرادێکی ببێت دایکی تاوانبارە…”
لە شاخیش ، دوای تێگەیشتن لە هەڵاڵە یان روونتر بڵێین دوای عاشق بوونی هەڵاڵە و برایمێك ئەویش گەیشتە ئەو باوەڕەی کچ بوون بەڵایەکی گەورەیە ودەبێت هەمیشە ترست لێ هەبێت. بە ناراستەوخۆ دەمامکداری خۆی ئاشکرا کرد و خۆی وانیشان نادا ، خۆی لە بەرپرسیاریەتی خۆی بە دوور دەگرت و هەموو تاوان و پێخواردانانی کچەکەی دەخستە ئەستۆی ژنەکەی. پەرەوەردە و هەڵسوکەوت و ڕەوشت و قسەکردنی دەبەستەوە بە دایکی . کەچی هەردایکی سەرەتا نەیدەهێشت هەڵاڵە بەو شێوەیە مامەڵەی لە گەڵ بکرێت و ببێتە قوربانی حەز و ئاواتەکانی باوکی، بەڵام ئەو پشتی کچەکەی گرت و دایکی بە کەسیکی ناتێگەیشتوو لە ژیان سەیردەکرد. نەیهێشت کچەکەی کۆپی دایکی بێت . کەچێ ئێستا دوای ئازادبوون و خۆناسین و هەڵمژینی هەوای عەشق و هاتنە مەیدانی هەڵاڵە ، دەیەوێت ببێتە ڕێگری وهەموو گۆتن و کردارەکانی پێشووی پێچەوانە بکاتەوە , پێشەرم و سووکی بوو پیاوێك کە وەکو ئەو عاشقی ئازادی و قوربانیدان و خەبات بوو عاشقی کچەکەی بێت . بۆیە هەموو هەڵە وسەرەڕۆیی وعاشقبوون و ئابرووچونی دەخستە ئەستۆی خێزانەکەی (سەعادەت خان).

حەمە رەشید ئاغا ” ئێرە شار نییە ، شاخە. ئاگات لە کچەکانت بێت

عەیب و ئیرادەیان نەیەتە سەر" بە سەعادەتی خۆزانی دەگوت کە هەمیشە لە دەست سەرەڕۆیی کچەکانی ، بەتایبەت لە دەست سەرەڕۆیی هەڵاڵە دەیناڵاند.
حەمە رەشید ئاغا دەیگوت " سەرەڕۆیی کچ خەتای دایکییەتی . پەروەردەی کچ لە ئەستۆی دایکە ، ئەو بەر پرسە " ل 87
بۆیە هەر زوو نەخشەی ئەوی دانا هەڵاڵە بنێرێتە دەرەوە ، بە قسەی خۆی تا لە شاخ چی بەسەر نێت ، کەچی ترسی ئەوەشی هەبوو کچبوون چۆن لەم وڵاتە زەحمەتە ، لە دەرەوەش پاراستنی شەرەف و نامووس سەختە .
بۆ ئەمەش شێرزادی پاسەوانی خۆی وەك دیاری و هاوسەر بۆ کچەکەی نارد دەرەوە . هەر هیچ نەبێ وەکو مێرد پارێزگاری لە هەڵاڵە بکات و وەکو گوڵاڵە مێردی هەبێت. ئەویش بە نائاشنا بە کولتووری تر و تێگەیشتنی هەڵاڵە و دونیابینی ئەو لە گەڵا هەڵسوکەوت و کولتووری شێرزاد ، بووە هۆی بەریەکەوتنی دوو کولتووری جیاواز و سەخت و لەیەکدوور ، سەرئەنجام ژیانیان بووە دۆزەخ . لە دوای کوشتنی هەڵاڵە لە لایەن مێردەکەی هەموو خەمی باوکی هەڵاڵە شەرەف و نامووس و لە کەدارکردنی ناوی خۆی بوو . بۆیە کاتێ قسە لە گەڵ مەجید دەکات بە سووك سەیردەکات و بە ترسنۆك ناوی دەبات ، ئەو ئەوەندە لە تەندروستی و خەمی کچەکەی نییە کە چیی بە سەرهاتووە.

حەمە رەشید ئاغا بە تەلەفۆن لە کاتی رووداوی کارەساتەکە دەڵێ :
" بۆ غیرەتی تۆ حەیا و شەرەفی منت برد . حەیا و شەرەفێك کە بە ساڵەها زیندان و ئەشکەنجە و خەبات و ئاوارەیی کۆم کردبووەوە ...."
مەجید تووڕە بوو.
" ئێستا تۆ خەمی حەیا و شەرەفی خۆتە ، یان خەمی ئەو کچەکۆڵەیە کە بە جەرگی هەڵدڕاو لە سەر تەختی نەخۆشخانە کەوتووە؟ بۆ لە بڕی ئەو قسانە ناپرسی هەڵاڵە چۆنە؟ بۆ ناپرسی ماوە یان مردووە؟"ل 305

هەڵاڵە عەشقێکی دۆڕاو

هەڵاڵە کیژۆڵەیەکی کراوە و لە هەڵسوکەوتی پیاوانە ، ئەمەش لە ڕێگای هاندان و قسە وکردەوەکانی باوکیەوە جیاوازتر لە ئەوانی تر دەردەکەویت ، جەستەیەك بە گۆ و تین و متمانەیەکی زۆر بەخۆی ، کەسایەتی خۆی پەروەردە دەکات. لە شاخیش وەك کیژی پێشمەرگەیەکی شۆڕشگێر و ناسراوی دەڤەرەکە لە رادیۆ کاردەکات ، ئازایانە و ئازادانە ئەسپی خۆی تاو دەدات و دەبێتە کەسێکی چالاك و(دەنگ و رەنگ)ێکی جیاواز .لە رادیۆش لە گەڵ برایمێکی شاعیر و فلوتژەن دەبنە عاشقی یەك . ڕۆژ بە ڕۆژ ئەم ئەوینە پەردەسڕێنێ و تا لەدواییدا بە هۆی بەیەکەوە بوونیان و بڵاو بونەوە و هەواڵ و

بوختانی گەورە، کۆشکی ئەم عەشقە هەرەس دێنێ . هەڵاڵە دوای ئەم هەموو ئەو رووداوانەش ئامادەبوو شوو بەو کوڕە بکات ، بەڵام باوکی وەك پێشتریش رقی لەم ڕاگەیاندنکارە دەبۆیەوە ، ناهێڵێ کچەکەی شووی پێ بکات. دوای دوورخستنەوەی برایمێك و زۆر پێناچێت شەهید دەبێت وهەڵاڵەی عاشق پەپوولەی بەختی دەفڕێت و ڕەشپۆش دەبێت . کەچی عەشقی ئەم کوڕە لە نێو دڵ و دەروونی بەردەوام مەزنتر و پاکتر دەبێت. تەنانەت دوای شووکردنیش بە شێرزاد لە دەرەوەی وڵات هەمیشە چیرۆك و رووداو و یادگارییە جوانەکانی دەگێرایەوە و شانازی پێوە دەکرد، هەتا وێنەی ئەو عاشقەشی لە نێو هەردوو مەمکەکانی خۆی بە نهێنی هەڵدەگرت.
تا دوا یادگارییەکانی ئەم عاشقەی لە بەرچاو بێت . هەڵاڵە لە هەندەران بەردەوام هەوڵی خۆ ڕۆشنبیرکردن وخۆپێگەیاندن و بەهرە و توانایەکانی خۆیەتی . چالاکانە کاردەکات وەك کەسێکی ڕۆشنبیر و چاوکراوە و ئاشنابوون بە کولتوورو ژیان و یاسا و داب و نەریتەکانی دەرەوە ، ئەو جارێکی تر رووەدەکاتەوە رادیۆ و کاردەکات ، لە زانکۆ دەخوێنێ و زمانی ئینگلیزی و سویدی بە باشی فێر دەبێت، هەموو ئەو کارانە ئازادی و متمانەیەکی زیاتری بەم کەسایەتیەدا . جارێکی تر هەڵاڵە دەبێتە قوربانی کولتوور و بریارەکانی خێزان و ئەویش لەو کاتەی شێرزادی هاوڕێ و پێشمەرگەی باوکی، دەیانەوێت لە ڕێگای شوو پێکردنی هەڵاڵە لە سەر کاغەز، تا ئەم گەنجە ڕابکێشنە سوێد ، بەڵام ئەو ژن و مێردەی سەر پەڕاو ، نەویستراو و نەخوازراوە ، دەبێتە قیڕو بنێشت. چارەنووسی هەڵاڵە ڕەشدەکات. ئەو گاڵتەی بە بریارەکانی دایك و باوکی دێت ، بەڵام بۆ رازیکردنی دڵی ئەوان رازی دەبێت ناهێڵێ دڵی دایك و باوکی لە خۆی برەنجێنێت. بەم شێوەیە هاوسەرێك کە ئەو حەزی پێناکات ، لە کوردستانەوە بە دیاری بۆ هەڵاڵە دێت ، دواتردەبێتە کلیلێك و بەختی هەڵاڵەی پێ قفڵدەدرێت.

شێرزاد بە هاوبەشی هەمیشەی هەڵاڵە لە سوێد جێگربوو ، لە کۆتاییش بوونە هاوسەر وبەرهەمیشیان کچێك بوو بە ناوی ئارەزوو . سەرنجام لە تێنەگەیشتن لە یەکتر و جیاوازی بیرو بۆچوونەکان و کولتووری جیاواز، پردی خۆشەویستی ئەو ژن و مێردەی ڕووخاند. لە یەکتر جیابوونەوە ، بەڵام پیاوی ڕۆژهەڵاتی چەند ڕۆشنبیر و کراوەش بێت ناهێڵێت مێش لە سەر جەستەی ژن و خوشکەکانی هەڵبنیشێت. دوای جیابوونەوەش ، هەڵاڵە هەر بە موڵکی خۆی دادەنێت. ئەقڵی ئەو رازی نابێت لە بەرامبەر کردەوە و قسەکانی هەڵاڵە ، تا لە دوایدا کۆتایی بە دایکی ئارەزوو دێنێت و خەون و ئارەزووەکانی لە

گێڕدەنێت .

شەڕی هەڵاڵە و شێرزاد

شەڕەكانی ئەوان لە ئەنجامی بەریەككەوتنی دوو كولتوور و دونیای جیاواز دروستبوون . هەڵاڵەیەك ئاشنا بە دونیای ئازاد و گەیشتن بە ماف و ئازادییەكان و خوێندن و كراوە بە كولتووری ئەو وڵاتە و شانازیكردن بەو ژیانەی كە هەیەتی. تەنانەت بە ئاشكرا دەڵێ من و ئارەزووی كچم بۆ كاتژمێر نایمەوە ئەو پارچە زەوییەی پێدەڵێن (نیشتیمان). كەچی شێرزاد نامۆ و سەرگەردان و بێزار و بە ژیانی تازە و ناڕازی لە هەڵسوكەوتی هەڵاڵە و ژیان و كردەوەكانی. هەڵاڵە لە ئازادی و ئەو ژیانە دڵخۆش بوو حەزی لە بەندایەتی و قسە و كردەوەكانی شێرزادی نەكردووە. كە بە چاوێكی سووك سەیری هەڵاڵەی دەكرد. تا دواتر ئەو پەیوەندییە كەوتە دونیای فێڵ و دڕەو و جنێوو و شەڕكردن و قسە دروستكردن بۆ یەكتر، بەمەش پەیوەندییەكان درزی تێكەوت و ڕۆژ بە ڕۆژ درزەكە گەورەتر دەبوو، بگرە خێزانی یەكتریش بكەونە بەر بەرداشی ڕیسوایی و سوكایەتیی نێوانیان.

شێرزاد دەیگوت " باوكت حەیا و شەرەفی لە كوێ بوو؟ پیاوێكی عارەق خۆری مەیباز"

دەیگوت "سەیركە كڵۆڵی ئەو میللەتە كە پیاوێكی وەك باوكت سیاسەتمەدار و سەركردەیەتی !"

هەڵاڵە دەیگوت : " تۆ تفەنگچی بەر دەركەی ئەو پیاوە بوویت ، كەر نەبوویت؟"

"من كەربووم ، نەمدەفاماند"

" تۆ ئێستاش كەری و نافامێنی"

" باوكت كەرە ، دایكت كەرە ، كەس و كارت كەرو نەفامن "

هەڵاڵە دەیگوت : " راست دەكەی ، ئەوان كەرن ، كەرنەبوونایە زۆریان بۆمن نەدەهێنا كە هەتیوە بەڕەڵایەكی وەك تۆ لەو شاخ و داخە ، لە ناو ئەو شەڕو شۆڕ وتەق و تۆقە ڕابكێشم و بتهێنم بۆ ئێرە . ئەوان زۆریان بۆنەهێنامایە ئێستا تۆ لەوێ ….”ل 30

كێشەكانی ئەم دووانە ، جنێووی تێدەكەوێت و بەشێكی ئەم جنێوانە بەر خێزان و دایك و باوكی یەكتر دەكەون . كاتێ شەڕەكە گەرم دەبێت ، تووڕە بوونیش دەگاتە ئاستێكی بەرز و جنێوبارانی یەكتریش دەستپێدەكات. وشەی (مەیباز و قەحپە و بێ حەیا و بێ شەرەف) و سەگباب و ئارەقخۆر و نەزان و گێژ و هەتیوو ….هتد. كۆمەڵە وشەیەكن لە كاتی شەڕكردن و تووڕەبوون ئاراستەی یەكتر دەكرێن. هەندێكشیان وەكو ئیدیۆم بەكارهێنانی بە سیفەتێكی ناشیرین

ئاکامەکەی خۆی دەپێکێت هەرچۆنی هەبێت بۆ بەکارهێنان مایەی (سووکی و ریـِسوایی) یە و مرۆڤی پێلەکەدار دەکرێت.
هەڵاڵە گوتبووی " باشە بۆ دەبێ سەگ مافی ئەوەی نەبێت لە کونی خۆی بوەرێت؟
ئەی بۆ تۆ مافی ئەوەت هەیە کە قسە بە من بڵێت" شێرزاد دەهری بوو.
" سەگ خۆتی . سەگ باوکتە . باپیرتە" ل82
شێرزاد گومانی لە هاوڕێ و کەسە نزیکەکانی هەڵاڵە هەبوو بە چاوێکی سووك سەیری دەکردن بە تایبەتی دکتۆر سەعیدی مامۆستای زانکۆ و هاوڕێ دڵسۆزەکەی هەڵاڵە . ئەو رقی زۆری لەو پیاوە بوو کە حەزی نەدەکرد لە هەڵاڵە نزیك بێت. هەڵاڵەش لە رادیۆ کاری دەکرد و لە زانکۆش دەیخوێند ، هەردووکار نەك بۆ هەڵاڵە بۆ هەموو کەسی تر وا دەخوازێ پەیوەندی پتەویان بە هاوڕێیەکانیان هەبێت. بۆیە کە دەبینێ هەڵاڵە لە گەڵ ئەو مامۆستایە لە پەیوەندی بەردەوام دایە . شێرزاد وەکو بەڕەڵایەك سەیری ئەو دەکات ، کە ئەو و باوکی دەخاتە یەك تایی تەرازوو.
" بۆ باوکت لە تەمەنی ئەو عەجەمە سەگبابەدا بە تەمای لە ژنێکی هاوتەمەنی خۆی نەکرد"
" ئەو ژن نەبوو ، بێوەژن بوو "
“تۆش لە باوکت دەچی . وەك ئەو هەرزەو بەڕەڵلایە"ل138
جاریکی تریش لەکاتی بینینی هەڵاڵەو دکتۆر ، شێرزاد دەستدەکاتەوە بە دەمەقاڵێ لەگەڵ هەڵاڵە ، ئیدی جامەکەی هەڵاڵەش لەسەری دەرژێت و ملی شێرزاد دەگرێت و دەیخاتە دەرەوە ، ئەمەش بۆ پیاو سوکایەتیەکی زۆرە . بۆیە بە جنێو و قسەی نەشیاو وەڵامی هەڵاڵە دەداتەوە.
شێرزاد : " لە بیرت نەچێ کە تۆ منت بۆ ئەو عەجەمە سەگبابە لە ماڵی خۆم دەرکرد" بەداماویەوە گوتی . بەو پەری داماوی و بێ دەسەڵاتییەوە . هەڵاڵە هێڵنجی هاتێ .
گوتی " بڕۆ و ملت بشکێنە".
ئیدی ئەم قسەییە هیچ پیاو بوون و بەهایەکی بۆ شێرزاد نەهێشتەوە ، ئەویش کەوتە دونیای تۆڵە کردنەوە ، تا بە هەر شێوەیەك خۆی لەو رێسووایی و کەمبایەخییە رزگار بکات.

خەنجەری مەرگ وئەنجامی گرەوەکە

شەڕەکان و سوکایەتی و بێڕێزی درێژەی کێشا . جنێوو و بوختان وناو وناتۆرە و فێڵ و دڕۆکردن ، تا ڕەفاندنی منداڵ و گرتن و دادگا و چەندین کێشەی تر. رق و تووڕەیی شێرزاد زیاتر گەورە دەبێت ، تا لە

دواتر وەك ت□ەیەك دەستی بە خوێنی هەڵاڵە سووردەبێ و دەیكوژێت. بەم شێوەیە هەڵاڵە لە وڵاتێكی ئەو پەری ئازاد ، ئازادی و ماف و ژیانی لێ زەوت دەكرێت و دەبێتە قوربانی دوو كولتووری جیاواز. بۆیە خەنجەر**ی مەرگ ، كولتوور وداب و نەریت و كۆمەڵگا وئازادی و یەكسانی دوو وڵاتی خستە ژێر پرسیارەوە .

لە كۆتایی خوێندنەوەی ئەو ڕۆمانە و ئاوڕدانەوەیەك لەكۆی ڕووداوەكان و ، دۆزینەوەی هۆكارەكان و ئەومان پێدەڵێت.(كولتووری توندوتیژی ، هەمان زمانی و هەڵسوكەوتی توندوتیژی بەرهەمدەهێنێت ، مرۆڤەكان باجی جیاوازی كولتوورەكان دەدەن بە تایبەتی ئافرەت. بە سووك سەیركردنی كچ و ژنان و پێناسەكردن و بەستنەوەیان بە شەرفی بنەماڵە و خێزانەوە. دوو ڕوویی مرۆڤەكان لە بەرامبەر یەكتر و گومان هەبوون لە پەیوەندیەكانی یەكتر ، بەتایبەت لە رووی ڕەوشتەوە..هتد) ئەمانە و چەندین هۆكاری تر كە لە ئەنجامی خوێندنەوەی ڕۆمانەكە دەدۆزینەوە . بۆیە هەر لایەنێكی لەمانەی سەرەوە لێكۆڵینەوەی بۆبكەین ئەو هەڵدەگرێت قسەو باسی زۆری لەسەر بكرێت بە تایبەتی لە رووی كۆمەڵناسی و دەروونناسی ، كە ڕۆمانەكە زەنگین و بایەخدارە بۆ قسەلەسەركردن و خستنەرووی رەهەندەكانی تری ئەم ڕۆمانە چەندین دەروازەی تر بۆخوێنەر دەكاتەوە .

سەرچاوە و پەراوێز :

1.عەتا نەهایی ، (گرەوەی بەختی هەڵاڵە) ، ڕۆمان ، چاپی یەكەم ، چاپخانەی رەنج ، سلێمانی 2007.

* سەرجەم نووسینەكانی نێو كەوانەكان ، هی خودی ڕۆمانەكەن .

**.لە بەكارهێنانی وشەی (خەنجەر و چەقۆ) هەڵەیەك هەیە لە لاپەڕە (7 و 324) وشەی خەنجەرو ، كەچی لە لاپەڕە(360) چەقۆ بەكارهاتووە, بۆیە منیش خەنجەرم بەكار هێناوە وەكو ڕەمزی كولتوور وبەكارهێنانی لای كورد.

هاوینی 2014 ڕواندز

تێبینی : لە گۆڤاری (رامان) ، ژمارە (252)لە ڕۆژی 2018_5_5 بڵاوكراوەتەوە.